

Den gåtfulla milstenen vid Midgård

Ville man färdas långt genom landet i äldre tider, var ridning det snabbaste färsättet. Flertalet fick gå till fots, men några hade häst och vagn. Driftiga slöjdare från norra skogsbygden kom också på det sättet. Rasta kunde man vid kroghus som Bialitt och Rallate. Hade man råd, kunde man dock mot betalning få åka med snabbare hästskjutsar på våra lands- och bygdevägar. Längs dessa stråk låg gästgivaregårdar, vilka hade Kronans uppdrag att sköta det hela. Ett huvudstråk genom Skåne var landsväg nr 1. Sedan början av svensktiden, på 1660-talet, utgick den från generalguvernörens residens i Malmö och ledde via Kävlinge och Röstånga upp till Markaryd i Småland, och sen vidare via Lagastigen och

Jönköping upp till Stockholm. Snart krävdes milstolpar längs vägarna, så att de resande kunde hålla reda på hur mycket de skulle betala för skjutsen. Nere vid Östergård i Torrlösa står där en helmilsstolpe. Den har kungakrona upptill, därunder FRS, som betyder Fredericus, Rex Sueciæ, dvs. Fredrik I, kung av Sverige 1720 -1751. Därunder står det I M för en mil, sen årtalet 1728, och nederst JC för dåvarande landshövdingen i M-län, J. Cronman. Här uppe hos oss, i sydändan av gamla Röstånga socken, fanns långt in på 1900-talet en likadana helmilsstolpe vid Duveskog. Ingenjör B. Bondeson i Svalöv nämner den i sin inventering *Onsjö Härad's milstolpar*, 1928. Däremot saknades den vid G. Nilssons inventering för

Postdiligensen från Röstånga passerar Hissbro. Rekonstruktion vid insamling "Flyktning 67" i Billinge

Onsjöbygden, 2003. Senare på 1700-talet satte man mellan dessa milstenar stenar även upp halvmils- och kvartsmilsstolpar.

Utanför ingången till Midgårdsskolan står där en kvartsmilsstolpe. Den påträffades av en ren slump vid ett uthus till gamla hemmanet Röstånga nr 2, som låg här på skolans nuvarande tomtområde, invid hällan ner mot Kyrkbäcken. Enligt traditionen skall här en gång ha varit en hållplats för resande. Sen har denna gård tidigt blivit delad i två. Nr 2 A låg kvar nere i byn fram till enskiftet 1836, då den flyttade ut och blev Västergård. Nr 2 B hade däremot redan vid 1600-talets slut blivit till det nya Gästis uppe på västra fäladen, invid landsväg nr 1, där det ligger ännu idag. Gästgivare Nils Påhlsson var år 1700 mantalsskriven på Röstånga 2 B. Där kunde han ta betalt för skjutsen i proportion till körsträckan. För de trötta öken väntade vatten, vila, hö och havre. Resenären kunde även få sig ett mål mat och en övernattnings till fast pris. Hade man bråttom, spändes

däremot genast nya, utvilade hästar för vagnen och färden kunde därefter gå vidare enligt samma system, om så önskades ända upp till kungliga huvudstaden. Räckte inte skjutshållets egna hästar till, hade gästgivaren fullmakt att buda upp dragare och kusk från de närliggande gårdarna längs vägstråket.

Vid bygdeväg nr 4 borde det väl snarare ha varit läge för en helmilssten, från Hasslebro räknat? Uppe på

Milstenen vid Ugglaröd. Överst en krona, därunder AF för Adolf Fredrik, kung 1751-71. 1.M = 1 mil, därunder RJvL = Reinhold Johan von Lingen, friherre, landshövding i Kistianstads län. Nedtill 1764.

gräsplanen utanför Sparbankshuset, där vägnarna från Ask och Billinge löper samman, bör dock den raka vägvisarstenen med årtal 1817 ha tagit över denna funktion, enligt Bondeson "ett mellanting av vägvisare och miltavla".

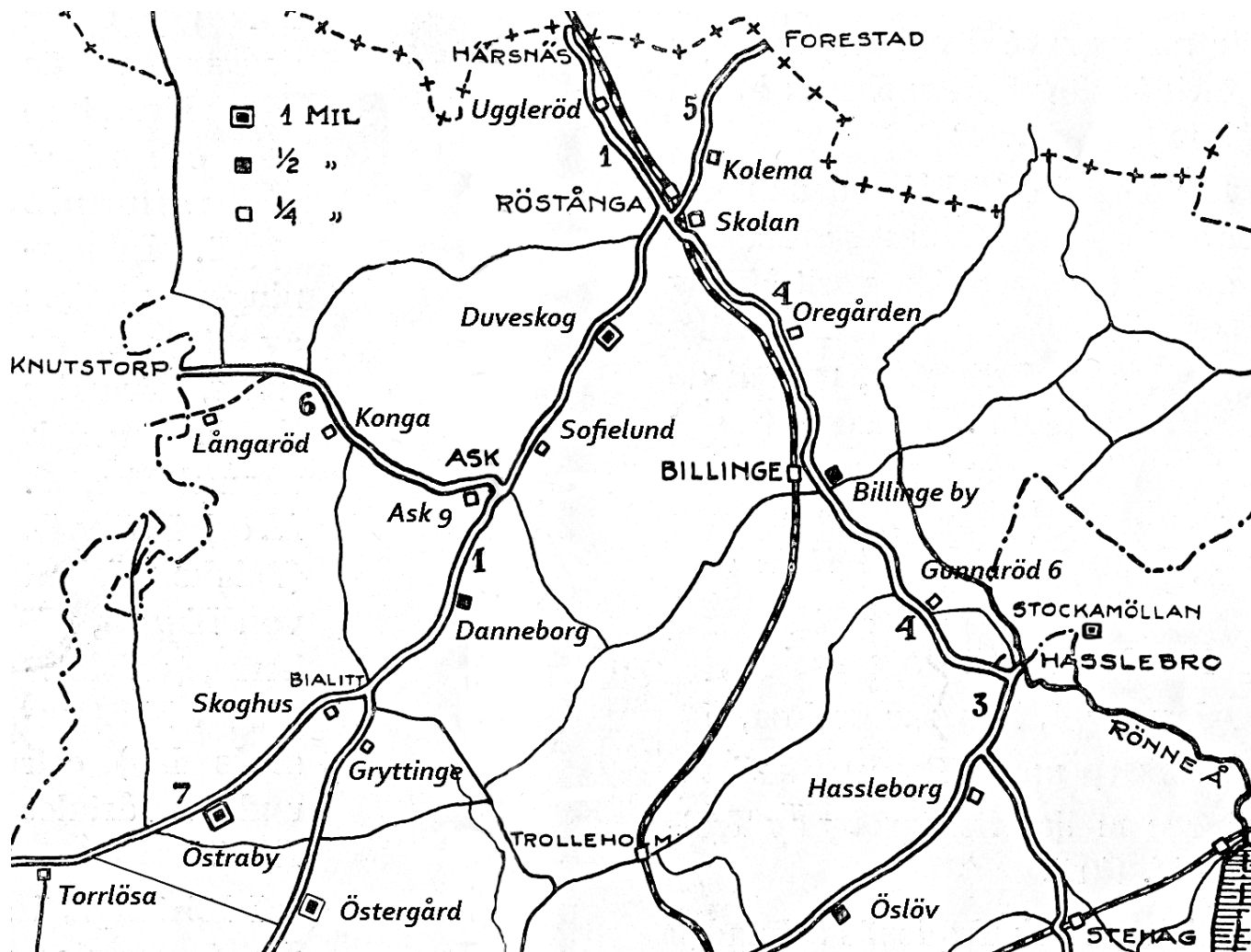
Stenen nere vid Midgård står ju också betydligt närmare gamla bygdevägen nr 4, där denna från Billingehållet i äldre tid ledde in på bygatan söder om kyrkan längs Kyrkbäcken, och därefter korsade denna. På kartbladet

Röstånga gamla by år 1808. Rekonstruktion av Eric Lilius.

1912 kan vägsträckan från halvmilstenen vid Oregården fram till Röstånga gamla bygata nedom Midgård beräknas vara drygt 2.600 m. Detta svarar mot en gammal kvartsmil, som var på 2.672 m. Förmodligen är det därför från detta nära håll som grannarna uppe på gamla nr 2 i senare tid hämtade sin präktiga trappsten. Milstenarna uppe på Kolema nr 2 och i Ugglaröd är av en annan typ. Vägarna där var

indelade efter Kristianstad läns system. Länsgränsen fram till 1884 har en magnifik markering genom det monument, som ännu står kvar på hållan ner mot järnvägsstationen. Enligt inskriften restes det år 1768 av dåvarande landshövdingen i Malmöhus län, Carl Adlerfelt. För den intresserade följer här en kartöversikt och en förteckning över milstolpar längs de gamla vägstråken genom vår bygd.

Landsväg nr 1

- 1 Östergård, Vittskövle
- 1/4 Gryttinge nr 2
- 1/2 Danneborg, Ask
- 1/4 Sofielund, Ask
- 1 Duveskog, Röstånga (borta)
- Vägvisaren, Röstånga
- 1 Ugglaröd, Röstånga (av Kr-läns typ)

Landsväg nr 3

- 1/4 Hassleborg

Bygdeväg nr 4

- 1 Vittseröd, Munkarp
- 1/4 Gunnaröd nr 6, Billinge
- 1/2 Billinge by
- 1/4 Oregården, Billinge

- 1/4 Röstånga skola (borde vara 1)
- vägvisaren, Röstånga

Bygdeväg nr 5

- 1/2 Kolema by, Röstånga (av Kr-läns typ)

Bygdeväg nr 6

- 1/2 Långaröd, Konga
- 1/4 Bjärnarp
- 1/4 Ask 9 (borde vara 1)

Bygdeväg nr 7

- 1/4 vägkorset (mot Skrävlinge), Torrlösa
- 1 Östraby nr 4, Torrlösa
- 1/4 Skoghus

Georg Welin, Stig Pettersson